

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

”Flyktingkrisen”

- En kritisk diskursanalys om framställningen av ”flyktingkrisen”
i svenska dagstidningar

Magdalena Signäs

Kandidatuppsats (SOPA 63)
Aktuell termin VT 2018
Handledare: Tabitha Wright Nielsen

Förord

Stort tack till min handledare Tabitha som hjälpt mig under hela processen av min uppsats, inte minst när det har varit som tuffast.

Tack även till min familj som har stöttat och uppmuntrat mig och låtit mig ta över hela deras vardagsrumsbord delar av skrivprocessen.

Abstract

Author: Magdalena Signäs

Title: "Refugee crisis"

Supervisor: Tabitha Wright Nielsen

Assessor: Eva Palmblad

The aim of this study was to analyse the discourse of what came to be referred to as the "refugee crisis" and how it was portrayed in three major newspapers in Sweden. The aim was to analyse articles from the autumn of 2015 and analyse which types of discourses that appeared in conjunction with the "refugee crisis". The newspaper was Sydsvenskan, Dagens Nyheter and Svenska Dagbladet and the study has consisted of five articles from each newspaper. The study was based on Norman Faircloughs critical discourse analysis with focus on his three dimensional model. In the study, two crucial discourses were identified. The discourses were crisis and resources. The study shows who has the right to be heard in the articles and the results is that politicians and journalist are the "claims-makers". Although the term "crisis" is mentioned a lot, it is rarely defined inside the discourse of crisis. The few times crisis is defined, the focus depends on how there is a lack of resources. The discourse of resources repeatedly mentions and refers to economics expenses and the lack of resources. The analysis of the right to speak shows that politicians are the most likely and refugees are the least likely to be heard in the articles. The outcome of this study showed that the "refugee crisis" was portrayed with negative discourses due to the words used in media to describe the "crisis" and it is common that politicians contributes to the negative view because of the way they express themselves. The relevancy for social work in this study is shown in how media portray the "refugee crisis" in a way that influences the readers mindset to refugees and influences social workers policy's in their work with refugees.

Nyckelord: flyktingkris, media, tidningsartiklar, kritisk diskursanalys

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1. Problemformulering.....	5
1.2. Syfte och frågeställning.....	6
1.3. Definition av begreppet media.....	7
1.4. Definition av begreppet flykting och asylsökande.....	7
1.5. Disposition av kommande kapitel.....	7
2. Orientering av kunskapsläget	9
2.1. Medierapportering och samhällsdiskursen.....	9
2.2. Media och diskurs.....	10
2.3. Rätten att komma till tals.....	10
3. Teori	12
3.1. Vetenskapsteoretisk utgångspunkt - socialkonstruktivism.....	12
3.2. Definition av begreppet diskurs.....	13
3.3. Diskursanalysens påverkan på kategorisering.....	14
3.4. Kritisk diskursanalys.....	16
4. Metod	18
4.1. Metodval.....	18
4.2. Urval.....	18
4.3. Genomförande – Faircloughs tredimensionella modell.....	19
4.3.1. Textdimensionen.....	20
4.4. Bearbetning av materialet.....	22
4.5. Metodens tillförlitlighet och äkthet.....	23
4.6. Forskningsetiska överväganden.....	24
5. Resultat och analys	26
5.1. Kris.....	26
5.2. Resurs.....	31
5.3. Rätten att komma till tals.....	34
6. Avslutande diskussion	39
7. Referenser	42

1. Inledning

1.1. Problemformulering

Över 65 miljoner människor var på flykt runt om i världen mellan 2015-2017. Dramatiska bilder på människor som riskerat sina liv för att fly till Europa har publicerats i svensk media (Pettersson, 2017). I september 2015 publicerades bilden på en treårig pojke som hade drunknat under färden mot Europa. Bilden väckte sympatier för människor på flykt, parallellt med att asylsökande i Europa ökade och begreppet ”flyktingkrisen” började synas och höras i svensk media.

Vad definierar en ”flyktingkris” och hur kan samhället påverkas av medias ordval? Media ses idag som en tredje statsmakta och har en viktig roll i dagens samhälle (Nygren & Wadbring, 2013). Hur något framställs i media genom användning av språket, återger inte vår verklighet utan bidrar till att forma verkligheten (Bergström & Boréus, 2000, s. 221). Med det som utgångspunkt är det viktigt att ha i åtanke, att vi som samhället skapar språket och därmed är med och formar en verklighet. Beroende på hur ”flyktingkrisen” framställs i media kan vi tolka verkligheten på olika sätt, ett exempel vi kan fundera över är om vi är i en kris för att många människor söker hjälp i Sverige eller om det är en kris för de människor som flyr och behöver hjälp. Nationalencyklopedin definierar ordet kris bland annat genom följande ”en smärtsam händelse inträffat som ligger utanför det normalt förväntade” (Cullberg, 2006). Kris är ett ord som är negativt laddat, vilket vi bland annat kan se på Cullbergs (2006) beskrivning av att en kris är smärtsam. Hur påverkar ett ord som ”kris” sättet vi ser på människor som flyr till Sverige? En diskurs som media bidrar till att framställa och tolka är den politiska diskussionen. Genom språket konstrueras den sociala och politiska verkligheten (Bergström & Boréus, 2000, s. 234). Studier visar på att majoriteten av artiklar som handlar om invandring och integration framställs med negativa aspekter (Bolin, Hinnfors & Strömbäck, 2015) till exempel genom att använda ordet kris.

Boréus (2006) skriver att när medier styr diskursen finns det en risk att det sker en distansering och diskursiv diskriminering och att människor diskursivt diskriminerar och distanserar andra människor bland annat genom social kategorisering för att förstå sammanhang. Kategoriseringen som sker när det skrivs att något är en kris, betyder att samhället delas in i olika delar. Det kan bland annat innebära att de som är en del av krisen och de som påverkas av krisen utan att själva vara i kris. Ålund och Alinia menar att

människor som kommer från andra kulturer riskerar att stigmatiseras, med gränsdragningen mellan vi och dem. Det som är bekant och det som är främmande för oss. Stigma är en negativ kategorisering där bemötande eller framställandet av personer från den stigmatiserade gruppen kan bli diskriminerande (Ålund & Alinia, 2011, s. 45-50). Enligt Socialstyrelsens sociala rapport (2010, s. 7) framkommer det att personer från utomeuropeiska länder löper större risk för fattigdom och andra välfärdsproblem.

Meeuwisse och Swärd (2013, s. 23-24) menar att det inte finns en enda definition på vad ett socialt problem är. Sociala problem diskuteras i offentliga utredningar, medier och av den sociala sektorns yrkesföreträdare och begreppet socialt problem används ofta som om det är självklart vad som innefattas. Vissa problem såsom missbruk och kriminalitet är exempel på sociala problem som mer eller mindre tas för givet. Det är inte självklart att det endast är tidigare nämnda grupper som går in under sociala problem (Meeuwisse & Swärd, 2013, s. 23-24). Om diskurser både formar och formas utifrån vår verklighet, bör även sociala problem påverkas. 2015 var diskursen gällande flyktingar och migration relativt snäv och har på cirka tre år utvecklats och är inför valet 2018 blivit en av de största frågorna. Sedan 2015 har vi kunnat se hur politiker i Sverige har försökt att minska migrationen, bland annat genom att ha ID-kontroller vid Sveriges gränser, samt att 2016 införde regeringen en tillfällig lag som begränsar asylrätten (Lycke, 2016).

Utifrån att språket påverkar vår verklighet och att media använder språket för att förmedla en verklighet och därmed påverkar media därmed också samhällsdebatten. Det finns studier som visar på att socialarbetare anser att medias rapportering påverkar policys och riktlinjer inom socialt arbete (Brunnberg, 2001, s. 31). Därför har jag valt att titta på hur media kan påverka samhällsdebatten med sina ordval och hur språket påverkar diskursen.

1.2. Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att skapa en ökad förståelse för hur diskursen om ”flyktingkrisen” framställs i svenska dagstidningar. Uppsatsen syftar även till att undersöka vilka som får rätten att uttala sig om ”flyktingkrisen” i media.

1. Hur skildras ”flyktingkrisen” i svenska dagstidningar och vilka teman är framträdande?
2. Vem får komma till tals när det gäller ”flyktingkrisen” och på vilket sätt?

1.3. Definition av begreppet media

Media är ett väldigt brett begrepp som innefattar all media som innehåller information som når ut till en större skara och därmed blir också begreppet väldigt vagt. Det blir därför en bred generalisering av termen media som innehåller en mångfald som är väldigt bred (Loseke, 2008, s. 20-21). Media i den termen som jag kommer använda är tidningsartiklar från svenska dagstidningar.

1.4. Definition av begreppet flykting och asylsökande

Asylsökande är de som tar sig till Sverige för att ansöka om skydd, men som inte fått sin ansökan avgjord, det vill säga fått reda på om de går in under någon av kriterierna för asyl i Sverige och därmed får stanna. Under 2015 ansökte 162 877 personer om asyl i Sverige. 70 384 av dessa var barn, varav ungefär hälften var ensamkommande barn. Siffran minskade markant till 2016 då endast 28 939 personer ansökte om asyl i Sverige. Enligt Migrationsverket ökade asylansökningarna kraftigt i augusti 2015 då konflikten i Syrien eskalerade och situationen grannländernas flyktingläger försämrades och därmed ökade antalet människor som sökte sig till Europa kraftigt. Under 2016 ansökte det lägsta antalet människor om asyl jämfört med vad genomsnittet har varit det senaste decenniet (Hovemyr, 2017). Nationalencyklopedins definition av flykting är en person som tvingas lämna sitt land mot sin vilja. Det kan bero på olika saker, så som krig, förföljelse, torka, svält eller att personen inte har någon framtid då det finns avsaknad av arbete eller möjlighet att gå i skolan (Melander, 2018).

1.5. Disposition av kommande kapitel

Kapitel 2 presenterar orientering av kunskapsläget. Kunskapsläget kring forskning gällande medierapportering och samhällsdiskursen, media och diskurs, samt rätten att komma till tals kommer gås igenom. Kunskapsläget ska ge en inblick i hur media anses påverka samhällsdebatten i dagens samhälle.

Kapitel 3 kommer att vara teorikapitlet, där socialkonstruktivism, diskursanalys och kritisk diskursanalys beskrivs. I diskursanalysen undersöks språket för att se hur språket påverkar diskursen och debatten i samhället–har en utgångspunkt i socialkonstruktivismen. Teorin är vald utifrån att forskningen som presenteras i kapitel 2 pekar på medias inflyttande i samhällsdebatten och hur media är delaktig i att konstruera en verklighet.

Kapitel 4 förklarar förfarandet av analysen och de analytiska verktygen som jag använt. I kapitlet lyfts även urvalsprocessen fram och vilka olika aspekter som jag har behövt ha i åtanke vid min studies genomförande. Kapitlet ska bidra till att förfarandet av analysen ska bli tydlig och för att jag ska vara så objektiv som möjligt. I kapitlet presenterar jag även de etiska övervägandena, samt varför min uppsats bör anses vara tillförlitlig och innehålla en äkthet genom att tydliggöra hur jag har gått till väga.

Kapitel 5 kombinerar analysen och resultatet i ett, för att få en tydligare överblick, men också för att kunna sätta resultatet i samband med analysen. Här lyfts de mest centrala delarna som framkommit i min analys. Empirin presenteras parallellt med analysen för att göra resonemangen tydligare.

Kapitel 6 innehåller diskussionen där jag resonerar kring vad som kommit fram till i min uppsats.

2. Orientering av kunskapsläget

”Flyktingkrisen” 2015 framställs på olika sätt i media. Uppsatsens fokus är hur medias framställning av flyktingkrisen var och om det finns återkommande begrepp och teman i artiklarna. I detta kapitel kommer jag att presentera hur kunskapsläget ser ut gällande medias påverkan på samhällsdebatten, hur diskursen påverkar samhället, samt vem som har rätten att ta anspråk.

2.1. Medierapportering och samhällsdiskursen

I Philo, Briant och Donalds bok *Bad News for Refugees* (2013), skriver forskarna om medier, och befolkningens syn på asylsökande i Storbritannien. Forskarna kom fram till att journalister, genom sitt språkbruk, framställer flyktingar och asylsökande som ett hot. Journalisterna använde sig bland annat av ord så som konflikt och kris i samband med immigranter och asylsökande. På så sätt kan journalister skapa och sprida en bild av flyktingar med en bestämd betydelse och hur den i sin tur kan påverka vår generella bild av immigranter. Forskarnas slutsats är att journalisterna har en negativ inställning till immigranter och flyktingar, samt att journalisterna har en stor inverkan på sin publik (Philo, Briant & Donald, 2013). Även Bolin, Hinnfors och Strömbäck (2015) har genomfört en undersökning om hur invandring och integration framställs i media. Resultatet visar att majoriteten av alla artiklar om invandring och integration innehöll negativa aspekter gällande ämnet, men att ledarartiklar var svårdefinierade och därför placerades som neutrala artiklar (Strömbäck, 2016). En studie från Storbritannien lyfter medias konstruktion av anti-invandringspolitik med fokus på den brittiska pressens diskurser av rumänska invandrare. Cheregis studie tittade på hur olika nyhetstidningar fokuserade på olika områden i framställningen av rumänska invandrare. Vissa tidningar fokuserade på konsekvenserna av invandringen genom ekonomiska termer, medan andra fokuserade på mänskliga intressen likt brott och tiggeri (Cheregi, 2015).

Brune (2001) lyfter i sin antologi *Mörk magi i vita medier* hur media skildrar rasism och invandring, samt klarlägger medias särskiljning genom att skapa ett ”vi”- och ”dem” perspektiv. Brune menar att ”vi”-perspektivet är ett subjekt utan egenskaper, men ändå använder sig politiker, myndighetsföreträdare och experter sig av uttrycket när de är i obestrida och okontrollerade subjekspositioner (Brune, 2001, s. 38, 55).

2.2. Media och diskurs

Det finns fler källor som anser att media påverkar människors attityder. Dixon (2008) menar att media påverkar individernas attityder kring ras. Studien visar på att nyheter bidrar till att skapa ett stereotypt synsätt. Boomgaarden och Vliegenthart (2007) genomförde en nederländsk studie som visar på att hur media använder språket i invandrarrelaterade nyheter kan vara en förklarande faktor till hur partier med vad som kan anses som anti-immigrantpolitik får ökat stöd. (Boomgaarden & Vliegenthart, 2007). Media har en stor plats i vårt samhälle och en oneklig viktig påverkan på våra kulturella värderingar och attityder. Pressen har verktyg för att bibehålla rådande normer och värderingar genom att använda ett enformigt perspektiv. Samtidigt har pressen möjlighet att påverka samhället för en samhällsförändring genom att skriva mer nyanserat. Med verktyg som dessa kan tidningsmedier påverka politiska beslut, bland annat i asylfrågor (Ljuslinder, 2011). ”Claims-maker” är ett begrepp som kan redogöra för reportrarnas roll i konstruktionen av sociala problem, genom att försöka få mottagaren betrakta det som framförs som en sanning (Loseke, 2008, s. 26- 41). I min studie blir reportrarna ”Claim-makers” när de formulerar sig med vissa ord, samt när de väljer ut citat till sina artiklar. Reportrarna tenderar i sin tur att influeras av andra ”claims-makers” när de konstruerar sociala problem och reportrarna föredrar att ta inspiration av personer med högre ställning i samhället, till exempel politiker (Loseke, 2008, s. 41, 55).

2.3. Rätten att komma till tals

Anspråksformulerare är den som deltar och hörs i den mediala debatten och som fördelar roller. Roller som vem som ska ses som ett offer och vem som ska ses som ansvarig (Jönson, 2006, s. 27–28). Mediala texter gör anspråk på att skriva om verkligheten, samtidigt som de konstruerar en verklighet. De finns i verkligheten, samtidigt som de framställer verkligheten med sina texter och tolkningar (Börjesson, 2003, s. 16). I sin avhandling skriver Cecilia Löfstrand (2005, s. 37–38) om anspråk och hur definitioner av samhällsproblem görs genom grupper eller individers anspråk. Löfstrand (2005, s. 37-38) lyfter främst två olika sorter av anspråk; det sociala och det kognitiva. Det kognitiva anspråket antas komma från professionella som motiverar sina påståenden med ”vetenskap och beprövad erfarenhet”. Det sociala anspråket är krav på samhället att ta ett ansvar för en mer moralisk upprördhet. Det sociala anspråket uttrycks oftare via medier som också deltar i formuleringar av sanningar (Loseke, 2008, s. 26-27). Anspråk kan ses som nära kopplat till makt, eftersom de som har

makten att göra anspråk också får makten att definiera vad ett problem innebär och får uttrycka sin sanning.

Forskningen kan hjälpa oss förstå hur medias rapportering kan komma att påverka konstruktionen av flyktingar som började komma till Sverige vintern 2015. Något som många forskare lyfter är konstruktionen gällande ”vi” och ”dem” och hur olika aktörer, bland annat medier, bibehåller och konstituerar bilden (Thörn, 2004, s. 102–105). Det har också blivit mer populärt att forska kring mediars rapportering och orsaken sägs vara att mediars betydelse har ökat och medier har en starkare ställning i samhället (Blomberg, Kroll, Lundström & Swärd 2004, s. 15).

Sammanfattning

Det som framkommer i ovanstående stycken gällande kunskapsläget idag är att media påverkar attityder utifrån vilket språk de använder. Det framkommer också att media tenderar sprida en negativ bild som beskriver invandrarrelaterade nyheter med någon form av hot. Vidare framkom det också att det språk som används i samband med nyheter om invandrarrelaterade kan vara en faktor till varför anti-immigrantpolitik får ökat stöd i samhället. Eftersom det forskning visar på att media påverkar människors bild av olika saker kommer jag i nästa kapitel beskriva de teorier som jag kommer utgå från, men bakgrund att media bidrar till att konstruera diskurser som finns i samhället.

3. Teori

Med utgångspunkt i föregående kapitel som lyfter att media anses ha ett stort inflytande över samhällsdebatten och därmed samhällsdiskursen, kommer jag att gå djupare in på socialkonstruktivism som vetenskapsteoretisk utgångspunkt, eftersom det är utgångspunkten i diskursanalysen och kritisk diskursanalys. Jag har valt att använda mig av diskursanalys och främst kritisk diskursanalys för att undersöka min empiri, för att med ett socialkonstruktivistiskt synsätt bör allt tolkas som det är socialt konstruerat. Det ger mig möjlighet att vara kritiskt till användningen av ord och framställningen av olika teman i empirin. I kapitlet lyfts hur diskursen menar att språket konstruerar en verklighet.

3.1. Vetenskapsteoretisk utgångspunkt - socialkonstruktivism

Socialkonstruktivismen är ett synsätt som förutsätter att människor konstruerar sin verklighet genom sitt tal och sin handling. Socialkonstruktivismen har ett kritiskt förhållningssätt till verkligheten, där utgångspunkten är att våra handlingar är socialt konstruerade. Hur vi ser omvärlden påverkas av vad vi fått med oss och lärt oss genom vårt liv. Vidare anser socialkonstruktivismen att vår kunskap också är socialt konstruerad och har ursprung ur det språk vi fått inlärt. Språket kan i sin tur ha skapat en struktur hur vi kan komma att se verkligheten (Wennerberg 2010, s. 10-12). Enligt socialkonstruktivistiska synsättet bör vi inte betrakta kunskap om världen som objektiv kunskap, utan snarare en produkt av de kategoriseringar som hela tiden skapas och görs. Därför speglar inte kunskapen ”verkligheten” eftersom den kategoriserats längs vägen. Det sociala handlandet är i sig en form av konstruktion av det som vi kallar verkligheten och precis som med evolutionen bevaras endast vissa delar och mönster medan andra påverkas av våra subjektiva tolkningar (Winter Jørgensen & Phillips, 2000, s. 11-12). Det socialkonstruktivistiska perspektivet ser till hur sociala problem tolkas som sociala konstruktioner. Vidare innebär det socialkonstruktivistiska perspektivet att sociala problem är en tolkning av den verklighet vi lever i och inte en återspeglning av verkligheten (Vikkelsö Slot, 2004, s. 22). Det innebär att jag inte kan avbilda verkligheten objektivt och vårt språk blir ett konstruerande verktyg för att skapa en avbildning och därför går det inte att skilja på språket och verkligheten (Bergström & Boréus, 2005, s. 22).

Enligt socialkonstruktivismen finns det inte en oberoende verklighet. Socialkonstruktivismen menar att all kunskap är socialt konstruerad och avspelar därför inte en entydig verklighet.

Beroende på vilket språkval som används skapas olika verkligheter. När något blir skriftligt har en av flera verkligheter används. Språket bör därför inte betraktats som ett färdigt system utan snarare som en handling. Eftersom språket kan användas på olika sätt bör det inte anses vara färdigt utan fakta bör anses som en produkt av språket. Med hjälp av språket frammanas och skapas vår verklighet vilket får en konkret betydelse på hur vi ser världen, men också hur vi bidrar till att andra ser världen (Börjesson & Palmblad, 2007, s. 9-10).

3.2. Definition av begreppet diskurs

Winther Jørgensen och Philips (2000, s. 67-96) definierar en diskurs som ett bestämt sätt att tala om och förstå världen eller delar av den. Det kommer ifrån en idé om att språket är strukturerat i olika mönster. Beroende på hur språket används, kan en diskurs reproduceras eller brytas i den diskursiva praktiken. Språket i sin tur är både konstituerande och konstituerat av diskurser. Den som forskar ska i den kritiska diskursanalysen undersöka två dimensioner som är i ett dialektiskt förhållande, nämligen den kommunikativa händelsen och diskursordningen. Den kommunikativa händelsen kan liknas med nyhetsartiklar och kan beskrivas i form av ett konkret språkbruk. Den kommunikativa händelsen har tre dimensioner; social praktik, text och diskursiv praktik (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 67-96), vilket kommer beröras mer senare i texten. Inom olika diskursordningar kan olika diskurser förekomma, till exempel politiska, ekonomiska och nyhets- och debattgenre (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 67-96).

I vetenskapliga texter finns inte en bestämd definition av vad diskurs innebär och diskurs kan ha olika betydelser beroende på sammanhanget. En gemensam nämnare är dock att en diskurs alltid är en idé om att vårt språk är uppbyggt av olika mönster som är beroende av de sociala fält som vi befinner oss i. När en analys ska ske av dessa strukturer och mönster, använder vi oss av diskursanalys (Winther Jørgensen & Philips, 2000, s.7). Eftersom diskursbegreppet är så brett och inte enbart har en definition, krävs det en bred studie för att fånga allt inom diskursanalysen. Därför kan denna studie anses vara en ansats till för att tydliggöra diskursen gällande ”flyktingkrisen” genom att titta på hur den framställs i tidningsartiklar. Genom att studera artiklar gällande ”flyktingkrisen” kan jag få en inblick i hur diskursen lyfts fram i media. Eftersom analysen endast ger mig en inblick kommer jag inte försöka fånga hela diskursen kring ”flyktingkrisen”. Däremot med en ansats kan jag förhoppningsvis lyfta fram

någon/några diskurser som tidningarna väljer att lyfta fram mest och då även se vilka diskurser media menar är mest väsentliga i ”flyktingkrisen”.

Diskurser innefattar flera olika aspekter av den sociala verkligheten. Det existerar ett dialektiskt förhållande mellan de diskursiva och de sociala praktikerna. Det kan betyda att det finns en dialektisk relation mellan flyktingkrisens diskurs och det praktiska mottagandet av de som söker asyl i Sverige. Enligt Winther Jørgensen och Phillips menar Fairclough att det finns en svaghet i utgångspunkter som denna och att det inte är tydligt var gränserna mellan de två aspekterna ska dras eller hur de relaterar till varandra (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 67-70). Detta är jag medveten om vid skrivandet av uppsatsen men kommer inte att gå djupare in på det, eftersom det varken finns tid eller resurser. Eftersom jag inte har resurserna till det kommer jag inte gå in på hur mottagandet av asylsökande är i Sverige, utan kommer fokusera på framställningen av ”flyktingkrisen” i media.

Fairclough använder hegemoni som begrepp för att beskriva maktrelationer. Det innebär att makt skapas och upprätthålls av människors skapande av mening i det dagliga livet och inte enbart genom kontroll över kapital. Diskursordningar speglar på så sätt den sociala ordningen som finns i samhället och existerar genom en kontinuerlig kamp om vilken diskursordning som ska vara den dominanta. Diskurser kan inte endast spegla maktförhållanden utan måste ha reella effekter på hur maktförhållanden ser ut i olika grupper i vårt samhälle, samt hur grupperna är delaktiga i formandet och upprätthållandet av maktförhållandena (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 67-70).

3.3. Diskursanalysens påverkan på kategorisering

Inom diskursanalysens förespråkare tar diskursanalysen avstånd från att språket ska representera en existerande verklighet. Användningen av språket är en social aktivitet och språket formas i en social kontext, men former och/eller konstituerar även sociala fenomen så som relationer, identiteter med mera (Bergström & Boréus, 2000, s. 234-235). Börjesson och Palmblad (2007, s. 12) skriver att Foucault lyfter legitimitet i samband med diskurs och där igenom sanningsregimer. Vidare menar Börjesson och Palmblad att enligt Foucault är diskurser inte bara vad som sägs i olika sammanhang utan diskurser är också vad det är som gör det möjligt att säga det. Diskurser skapar associationer, sammanhang och logik. Därigenom orienterar diskurserna människors handlande. Handlingsutrymmet kan begränsas

men också öppna upp för andra handlingsvägar. Båda delar kan vara på gott och ont (Börjesson & Palmblad, 2007, s. 12).

När media styr diskursen finns det en risk för distansering eller diskursiv diskriminering och för att komma åt viktiga aspekter måste mönstret i diskursen undersökas. Diskursen som är den språkliga praktiken som rör ett specifikt fenomen relaterat till ett speciellt sammanhang. Medvetna och omedvetna regler som vi lärt oss i sociala kontexter, påverkar hur någon skriver eller talar om ett visst ämne (Boréus, 2006, s. 122-123). Diskurser manifesteras i texter, bland annat genom att frågan i det offentliga kan omnämnas som ett problem, vilket kan ge upphov till negativa associationer till personer inom gruppen som nämns. Enskilda texter bör inte ses som diskriminerande, utan det är när diskurser reproduceras i flera texter. Det är en komplex fråga angående hur de språkliga formerna är diskriminerande och distanseringen och de grundläggande formerna av diskursiv diskriminering kan ta sig en mängd olika uttryck. Diskursiv diskriminering kan bland annat framkomma i de underförstådda texterna och diskurserna. En förutsättning för att det ska uppstå en diskursiv diskriminering är att människor framställs som att ha olika tillhörigheter och att de kategoriseras. Kategorisering är en kognitiv och språklig aktivitet som vi människor ägnar oss åt konstant. Utan kategoriseringar skulle vi inte kunna hantera alla intryck vi får. Vilka kategorier som vi människor använder oss av för att hantera intrycken är i allra högsta grad socialt konstruerade. Detta gäller även kategoriseringen av människor (Boréus, 2006, s. 122-123). Att kategorisera in människor i grupper är både att definiera någon, samtidigt som personen utesluts ur en annan grupp. Mängden av kategorier som finns och används är både styrande och producerande på samma gång (Börjesson, 2003, s. 88). Diskursiv diskriminering förutsätter att kategorisering används för att gruppera människor. Det förutsätts också att de och vi delas upp i olika kategorier. Det är inte endast med diskrimineringen och distanseringen vi kan stänga ute grupper. Det finns även exkludering i diskursen som anses vara en social utestängning som sker med hjälp av språket (Boréus, 2006, s. 124-125). Diskursanalysen fokuserar mycket på de diskursiva relationerna som finns mellan olika grupper. Diskursanalysen är ett studium av samhällsfenomen där fokus ligger på språket. Språket återger enligt Bergström och Boréus (2000, s. 221) vår verklighet utan bidrar till formandet av verkligheten.

3.4. Kritisk diskursanalys

Det syfte som står mest i fokus vid en kritisk diskursanalys är att se på hur språket bidrar till att bevara en värld med ojämlika maktrelationer. Det vill säga vem som sätter de gällande diskurserna och vad innebär de. Den kritiska diskursanalysen grundar sig i socialkonstruktivismen där verkligheten är socialt konstruerad och därmed också maktrelationerna. Meningen med analysen är att kunna medverka till en förändring i samhället (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 69–70). Med begreppet diskurs avser Fairclough språkbruket, den kommunikativa företeelsen som den sociala praktiken (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s 72).

Diskurs är konstituerad och konstituerande på samma gång, samt att diskursen är en betydande social praktik som återskapar och förvandlar kunskap, identiteter och sociala förhållanden. Fairclough menar att det ska ske metodiska analyser av tal och skrift som är hämtade från bland annat massmedier. Han anser att det ska ske genom en diskursanalys med fokus på bland annat den detaljerade lingvistisk textanalysen, Genom att använda bland annat lingvistiska textanalysen går det att få fram en tvärvetenskaplig överblick på hur olika texter och olika samhälleliga förlopp hänger samman. Sambanden kan ändras med tiden, men också med hänsyn till de rumsliga aspekterna (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s 71–71, Fairclough, 2010, s. 72, 92). Fairclough har utarbetat en modell för utförandet av den kritiska diskursanalysen. En analys där han definierar varje språkbruk som en text, en diskursiv praktik och en social praktik. De tre aspekterna kan användas enskilt eller tillsammans, beroende på syfte med studien (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s 74, 85). Texterna analyseras utifrån dess lingvistiska uppbyggnad, det vill säga texternas språkliga egenskaper. Texten och den diskursiva praktiken hänger samman menar Fairclough, vilket innebär att om du studerar den ena så kommer även den andra studeras. Fairclough särskiljer deras sätt att analyseras. För att analysera den sociala praktiken ska det studeras om den diskursiva praktiken upprepar eller omorganiserar den rådande diskursordningen, samt vilka konsekvenser det blir för den sociala praktiken. Relationen mellan den sociala praktiken och texten kommuniceras av den diskursiva praktiken och därav är det endast via den som texter kan påverkas och påverka den sociala praktiken. Med andra ord så konstruerar människor bilder och föreställningar om de olika företeelser av språket, både det skriftliga som det muntliga. Samtidigt påverkar bilderna och föreställningarna också samma företeelser (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s 15, 74–75,90). Den diskursiva praktiken analyseras genom studier av hur texten är uppbyggd av författaren och hur hen har byggt upp texten

genom att använda sig av existerande diskurser och genrer. Texten analyseras även på hur läsare tolkar texten. Den diskursiva praktiken innefattar textproduktion och textkonsumtion (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s 74–75). I genomförandet av en diskursanalys tittas det på om det går att finna ett mönster. Om ett mönster kan urskiljas läggs sedan fokus på vilka samhälleliga effekter/konsekvenser olika diskursiva framställningar kan ge (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s 28).

Det diskursanalytiska angreppssättet har en konstruktivistisk utgångspunkt som får tillträde till verkligheten genom språket. Språket representerar verkligheten men det är aldrig endast en intermediär reflektion av verkligheten utan de språkliga sammanställningarna skapar också en verklighet. Diskursanalysen är ett sätt att studera de sociala konstruktionernas innebörd och titta på hur något förmedlas (Börjesson, 2003, s. 15, 21).

Sammanfattning

I social konstruktivismen, diskursanalysen och kritiska diskursanalysen kan vi se en gemensam nämnare och det är att språket både konstrueras men också konstruerar en verklighet. Det kan inte endast konstruera eftersom det måste existera för att kunna reproducera diskurser som redan finns, samt att omvärdera diskurser beroende på vilket språk som används. I nästa kapitel kommer jag titta på valet av metod vid analysen, nämligen kritisk diskursanalys där jag kommer utgå från teorierna som precis gått igenom. Analysen kommer ske med användning av Faircloughs tredimensionella modell, där språkets uppbyggnad och användning står i fokus vid analysen.

4. Metod

I metodkapitlet går jag igenom urvalet av empirin, samt förklarar hur jag ska använda Faircloughs tredimensionella modell för att analysera det material jag fått fram när jag kodat tidningsartiklarna. Faircloughs tredimensionella modell används för att titta på språkets uppbyggnad och att jag i min analys kommer att använda mig mycket av transitivitet, modalitet och antagande. Jag kommer försöka göra det tydligt i nästa kapitel hur jag använder de tre begreppen när jag analyserar hur språket är uppbyggt i analysen.

4.1. Metodval

Jag valde att använda mig av kritisk diskursanalys, eftersom kritisk diskursanalys menar att diskurser både är konstituerande och konstituerade (Börjesson, 2003, s. 88). Det innebär att diskurser bygger på sociala strukturer och praktiker, samtidigt som de bidrar till att forma den sociala praktiken. Studien är en kvalitativ textanalys som undersöker hur ”flyktingkrisen” framställs i svenska dagstidningar. Jag valde att göra en kvalitativ studie för att kunna gå mer in på djupet i min studie. Jag gjorde en textanalys med en deduktiv ansats, vilket innebär att jag tog fram teorier som sedan relaterades min empiri (Bryman, 2018, s. 47-48). En kritik till det deduktiva arbetssättet, är att teorin får styra empirin, men enligt mig har inte urvalet påverkats av teorin, utan av vad jag ville undersöka. Jag valde också att ha ett socialkonstruktivistiskt synsätt i min studie. Eftersom kritisk diskursanalys bygger på ett socialkonstruktivistiskt synsätt, ansåg jag att det var en teori och metod som jag skulle kunna använda för att analysera tidningsartiklarna. Vidare så har jag tittat på de språkliga mönstren och aspekterna i empirin och därför bör det inte ses som att teorin har fått styra min empiri.

4.2. Urval

När urvals ska väljas så brukar det ske genom målstyrda urval, som i huvudsak handlar om att välja de texter som till exempel i mitt fall har en koppling till hur forskningsfrågorna ser ut (Bryman, 2011, s. 350). Mitt urval är 15 tidningsartiklar från tre olika svenska dagstidningar. Urvalet av artiklarna avgränsades först och främst av att artiklarna ska vara publicerade mellan september och december 2015. Anledningen till varför artiklarna ska vara publicerade hösten 2015 är på grund av att Retriever Research från SöderSholar (som är en sökmotor med tillgång till alla stora svenska nyhetsmedier och deras arkiv) visade på att endast ett 40-tal artiklar publicerades under juni och juli 2015. En ökning skedde i september med 1000 artiklar kopplade till ”flyktingkrisen”. Vidare skedde avgränsningen genom att jag sökte på ett

specifikt ord; ”flyktingkrisen”. Min empiri var tidningsartiklar och uteslöt därmed andra materialtyper så som filmer, bilder och tal som också kan påverka diskursen.

Artiklarna jag använde kommer från Svenska Dagbladet, Dagens Nyheter och Sydsvenskan som alla tre är stora dagstidningar i Sverige. Anledningen till att min empiri var tidningsartiklar är för att de når ut till många människor och har en stor påverkan på samhällsdebatten (Strömbäck, 2008, s. 396). Jag valde att inte använda mig av debattartiklar, eftersom de oftast har ett tydligt ställningstagande i sin argumentation. Jag har sökte i Svenska Dagbladets och Dagens Nyheterers databaser på internet. Sydsvenskan hade endast artiklar från 2016 och framåt på sin hemsida, men en i personalen på Sydsvenskan skickade ett urval av artiklar hem till mig. Det resulterade i att jag har färre tidningsartiklar från Sydsvenskan i mitt urval, samt att personal på Sydsvenskan kunde påverka mitt urval. Svenska Dagbladet definieras som obunden moderat och de andra två tidningarna som oberoende liberala. Jag valde dessa tidningar för att få en spridning var tidningarna finns runt om i Sverige, samt att få olika ståndpunkter för att inte riskera en generalisering som endast är applicerbar utifrån ett visst synsätt. En kritik som kan föras mot mitt urval är att jag inte har någon tidning som har en oberoende vänsterprofil och det beror helt enkelt på att Sverige inte längre har någon stor oberoende tidning med vänsterprofil.

4.3. Genomförande – Faircloughs tredimensionella modell

I analysen använde jag mig av en kritisk diskursanalys, med ett socialkonstruktivistiskt utgångsläge och jag använde Faircloughs tredimensionella modell för att genomföra studien. Enligt Fairclough finns det tre aspekter som kan användas enskilt eller tillsammans, beroende på syftet för studien (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 74, 85). De tre egenskaperna är den lingvistiska uppbyggnaden/textdimensionen, den diskursiva praktiken och den sociala praktiken. Jag använde mig av den lingvistiska uppbyggnaden och av den diskursiva praktiken. Den sociala praktiken skulle bli för bred för min studie eftersom den undersöker hur texten och den diskursiva praktiken förhåller sig till varandra och bidrar till den sociala praktiken för att se till hur bland annat maktförhållanden uppstår. När jag analyserade texterna sökte jag efter mönster och egenskaper som ingår i texten genom att använda mig av två egenskaper av den tredimensionella modellen (Winther Jørgensen & Philips, 2000, s. 85).

Den diskursiva praktiken analyseras genom studier av hur texten är uppbyggd av författaren och hur hen har byggt upp texten genom att använda sig av existerande diskurser och genrer. Texten analyseras även utifrån hur läsare tolkar texten. Den diskursiva praktiken innefattar textproduktion och textkonsumtion (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 15, 74–75, 90). I analysen tittade jag på hur texten är uppbyggd och hur språket används för att styra riktningen i artikeln, vilken laddning har orden och finns det något mönster i texterna? Om ett mönster kan urskiljas ska fokus läggas på vilka samhälleliga effekter/konsekvenser olika diskursiva framställningar kan ge (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 28). Ett exempel på detta är att se hur begreppet kris framställs i artiklarna, är det ett upprepande mönster i artiklarna och hur framställs själva begreppet.

Ett perspektiv som kommer lyftas är det konstruktivistiska som har sin grund i att vi människor är sociala varelser som tolkar våra olika uppfattningar och tillsammans skapar verkligheten utifrån det vi uppfattar. De som uppfattar något på ett annat sätt än majoriteten kommer ha svårt att hävda sin utgångspunkt, då resterande av gruppen har skapat deras sanning som fler personer anser vara verkligheten (Mattsson, 2015 s. 31). I följande stycken kommer det att presenteras hur min analys gick till.

4.3.1. Textdimensionen

I textdimensionens analys undersökte jag mönster och egenskaper i en text. Genom att använda textdimensionen som ett verktyg kunde användningen av språket och dess uppbyggnad utläsas hur diskurser konstrueras (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 85). Min analys byggdes upp genom att både analysera språket, men även se till de mönster som är återkommande i artiklarna.

Analysen gjordes med textdimensionen som ett verktyg för att utläsa hur diskurser konstrueras (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 85), vilket jag gjorde genom olika analytiska verktyg och begrepp som innefattas i Faircloughs modell. I Faircloughs textdimension finns det flera olika analysredskap, så som etos (hur identiteter konstrueras genom språket), ordval, metaforer och grammatik. I min analys studerade jag främst ordval och grammatik. Två viktiga grammatiska element är modalitet och transitivitet. Modalitet ser till hur instämmande en sats är och i vilken grad skribenten instämmer och vilken modalitet som används för konsekvenser för konstruktionen av diskursen. Skribenter kan mer eller mindre instämma i den fakta som presenteras. Till exempel ”det är varmt” konstaterar en

fakta istället för att skriva vad skribenten eller någon annan tycker. Media tenderar att lägga fram tolkningar som om det vore fakta, till exempel genom att använda objektiva ”den är dålig” istället för subjektiva ”jag anser att den är dålig” modaliteter (Winther Jørgensen & Philips, 2000, s. 87-88).

Transitiviteten ser till hur händelser och processer hänger ihop eller inte hänger ihop. När transitiviteten undersöks utgår studien ifrån om det på om det finns en agent. Agenten är någon som kan ställas till svars. En satskonstruktion som inte innefattar en agent bortser från handlingar som leder fram till effekten, till exempel ”50 sjuksköterskor avskedades igår”. Det kan även vara så att effekterna av en händelse understryks och att agenten nedtonas (Winther Jørgensen & Philips, 2000, s. 87).

4.3.2. Diskursiv praktik

Den diskursiva praktiken tittar på hur en textproducent reproducerar en eller flera redan rådande diskurser, för att sedan skapa en text, som sedan textkonsumenten konsumerar och tolkar de olika diskurserna i texten. Vid analys av den diskursiva praktiken kommer fokus läggas på intertextualitet (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 74-77). Intertextualiteten handlar om att hänvisning i texten görs till något som tidigare nämnts i tal eller skrift. Intertextualitet är en kommunikativ händelse som bland annat kan bygga på tidigare händelser. Det innebär att texten inte börjar från början, utan den bygger på andra texter och ord som använts i tidigare texter. När en text inte innehåller en direkt källa utan det är underförstått var informationen kommer från eller antas vara allmän känd, kallas det latent intertextualitet. När skribenten refererar till andra texter kallas det för manifest intertextualitet (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 77). När någon hänvisar till något som redan nämnts, kan det göras genom att hålla med eller genom att invända mot påståendet. När det skrivs om saker som antas vara allmänt kända och görs ett antagande om att något är allmänt känt.

Latent intertextualitet är en text där innehållet inte har någon direkt källa utan det är underförstått var informationen kommer ifrån eller att det anses vara en allmänt känd information (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 77). Det som Fairclough benämner som antagande skulle kunna ses som likvärdigt till latent intertextualitet. Antagandet beskrivs av Fairclough som något som oundvikligen används i texter. När antagandet används i en text, antar författaren att det som skrivs är vedertaget, att det som skrivs är allmänt känt och därför

skrivs inte antagandets ursprung ut. Det läggs på läsaren att veta varifrån antagandet kommer (Fairclough, 2003, s. 40). Ett antagande skulle kunna vara ”trädens blad blir gröna på våren”. Med ett sådant uttalande antas mottagaren vara medveten om att trädens blad blir bruna på hösten innan de faller till marken.

För att undersöka vem som får komma till tals i artiklarna, undersökte jag ifall de som citerades i artiklarna hade liknande positioner såsom politiker, myndighetsföreträdare eller om det var flyktingar. Anledningen till att jag ville se vilka som fick komma till tals handlade om att se vem som bidrar till diskurserna och användningen av språket på specifika sätt.

4.4. Bearbetning av materialet

För att koda materialet som jag använt i min uppsats, började jag att läsa igenom alla artiklar. I första genomläsningen gjorde jag inga noteringar, men efter genomläsningen av en artikel noterade jag om det var något speciellt som jag ansåg var viktigt. Vid andra genomläsningen börjar kodningen i form av att jag gjorde små notiser vid iakttagelser. Det kunde vara nyckelord eller teman som jag anade finns eller som jag såg var återkommande. Jag började därefter göra ett index över teman och ord som bidrar till tolkningen och som kunde kopplas till den teori som baseras på grund av valet av data (Bryman, 2018, s. 700–702).

Efter andra genomläsningen började jag gå igenom koderna för att se om ord upprepades eller om koder relaterade till begrepp och kategorier i befintlig litteratur. Samtidigt försökte jag se om samband finns mellan koderna. Därefter undersökte jag om det finns några generella teoretiska idéer som rör koder och data. I det här skedet försökte jag se kopplingar mellan teorier, begrepp och de kategorier som finns. Vidare försökte jag fundera över hur kodningarna relaterar till befintlig litteratur (Bryman, 2018, s. 700 -702).

Något som är viktigt att ha i åtanke är att all information kan och bör kodas på mer än ett sätt. Det är också viktigt att inte vara orolig för att generera många koder i början av analysen, för att sedan välja vilka som är relevanta (Bryman, 2018, s. 700 -702). En del av kodningsprocessen är att inte likställa kodningen med analysen. Kodningen är en del av analysen, men det som framkommer under kodningen måste tolkas för att få fram ett resultat. Det innebär bland annat att jag behövde beskriva kopplingen mellan koderna och reflektera

över den generella betydelsen av resultatet och vilken betydelse resultatet har för den ursprungliga frågeställningen (Bryman, 2018, s. 700 -702).

Enligt ett sätt att koda skulle jag göra en steg för steg kodning, där alla rader har en egen kod, för att jag inte skulle tappa kontakten med data eller med de perspektiv och tolkningar som texterna står för. En process likt denna resulterar i många koder med stor varietet och därför behövs det formuleras frågor som gör att koderna har något gemensamt, så att de kan ha en bredare nivå än tidigare och bli mer abstrakta (Bryman, 2018, s. 700 -702).

En kritik som ofta riktas mot tillvägagångssätt gällande kodning är att kontexten och den sociala situationen förloras. Vidare menar vissa att kodningen delar upp informationen vilket resulterar i att flytet i informationen går förlorat. En del anser att en narrativ form är mer lämplig, men det är inte alla frågeställningar som är anpassade för den narrativa formen (Bryman, 2018, s. 700 -702). Jag valde att använda mig av kodning eftersom den formen är mer anpassad till min frågeställning.

Efter att jag kodat materialet var bland annat ett tema framträdande och det var vilka som fick höras i de olika artiklarna. Detta knyter an till min andra frågeställning angående vilka som får komma till tals. För att undersöka vilka som gjorde anspråk på att formulera vad krisen innebär tittade jag utifrån min kodning på vilka som kom till tals i de olika artiklarna, samt hur journalisterna använder olika citat för att bidra till diskursen. Journalister gör anspråk på att lyfta fram en sanning (Loseke, 2008, s. 26-27) eftersom det är de som i stor utsträckning bestämmer vad som ska lyftas fram i artiklarna. Journalisterna kan, som tidigare nämnts, ses som anspråksformulerare. Journalisterna väljer i sin tur vilka som får komma till tals i artiklarna och i sin tur få formulera anspråk om problemet i artiklarna. Det blir intressant att se vilka som lyfts fram och får komma till tals, samt vilken roll och position som de uttalar sig ifrån.

4.5. Metodens tillförlitlighet och äkthet

I forskning finns det två centrala begrepp: reliabilitet och validitet. Dessa två begrepp är anpassade efter den kvantitativa forskningen då de fokuserar på att se hur tillförlitlig studien är genom att se hur resultatet mäts upp. I den kvalitativa forskningen finns det två motsvarigheter: tillförlitlighet och äkthet. Tillförlitligheten tittar på trovärdighet,

överförbarhet, pålitlighet och en möjlighet att styrka och konfirmera det som skrivs. Kriterierna tittar på hur acceptabel studien anses vara, genom att se om de forskningsregler som finns följs och att de som läser studien accepterar den sociala verkligheten som den ger uttryck för. Vidare handlar det om studien kan återskapas samt hur tydligt tillvägagångssättet i studie förklaras. Det innebär också att jag måste vara medveten om min subjektivitet och med det i åtanke försöka vara så objektiv som möjligt. Äktheten ser till huruvida undersökningen ger en tillräckligt rättvis bild av olika åsikter och uppfattningar som finns i grupperna som studeras. Äktheten ska även hjälpa deltagarna (vilket jag inte direkt har i mitt arbete) att få en bättre förståelse för sin sociala situation. Det ska även ge en bild av hur andra upplever saker, samt att de som deltar ska få möjlighet att få ta del av resultatet (Bryman, 2011, s. 354).

Eftersom det inte går att göra en generalisering i en kvalitativ uppsats så bör jag istället försöka göra täta beskrivningar av de detaljer som jag kan finna i artiklarna, för att få en djupare förståelse. Med hjälp av en fyllig beskrivning får andra personer ta del av en databas som kan hjälpa dem göra en bedömning hur pass överförbara resultaten kan vara till en annan miljö. Det kallas överförbarhet och Bryman menar att det motsvarar den externa validiteten i kvantitativa undersökningar (Bryman, 2011, s. 354).

4.6. Forskningsetiska överväganden

Bryman lyfter frågan om etiska dilemman utifrån fyra olika aspekter: informationskravet, konfidentialitetskravet, samtyckeskravet och nyttjandekravet (Bryman, 2011, s. 140). De här fyra aspekterna är mest aktuella när empirin består av insamlat material från enkäter eller intervjuer. Det beror på att material från enkäter och intervjuer ofta är baserat på åsikter och är inte offentliga från början. Artiklar däremot är publicerade och offentliga och är till för att allmänheten ska läsa och tolka dem. Eftersom artiklarna publicerats för att läsas av allmänheten kommer jag inte kontakta författarna för att be om lov att använda artiklarna.

Valet att analysera flyktingkrisen via en diskursanalys ger mig makt och möjlighet att tolka och att kategorisera, vilket jag hela tiden haft i åtanke. Jag har försökt att underbygga min text med forskning som nämns i kapitlet orientering av kunskapsläget för att inte endast ha min tolkning.

Genom att välja tidningar med olika inriktningar och vara noga med att underbygga min analys med forskning och med mina analytiska verktyg, hoppas jag i nästa avsnitt kunna göra en så förutsättningslös analys som möjligt. Samtidigt som vet jag att jag aldrig kommer kunna vara helt objektiv eftersom jag bär på min egen verklighet.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis kodar jag mitt urval för att sedan använda jag mig av Faircloughs tredimensionella modell när jag analyserar min empiri. Mitt urval är 15 stycken tidningsartiklar från tre svenska dagstidningar och artiklarna är alla hämtade från hösten 2015.

5. Resultat och analys

Jag har valt att presentera resultat och analys parallellt för att underlätta för läsaren, eftersom då presenteras de analytiska redskapen tillsammans med citat från artiklarna. Som jag tidigare skrev i metoddelen har jag kodat tidningsartiklarna och fått fram teman, kategorier och begrepp. Utifrån teman, kategorier och begrepp som återkom i kodningsprocessen av de 15 artiklarna har jag valt ut två teman som var mest framträdande. De två teman var kris och resurser. Till detta kommer ett avsnitt – rätten att komma till tals – som knyter an till frågan om vilka som får komma till tals i artiklarna. För att göra det tydligare vad som framkom i min analys har jag valt ut citat som lyfter fram de teman som var framträdande, men också citat som visar på motsatsen av de diskurser som är mest framträdande. Detta har jag valt för att visa att alla artiklar inte tillhör en kategori och det uttrycks olika i de olika artiklarna och de ges möjligheten att påverka diskursen. Jag kommer ha med citat från varje tidning under varje stycke, men kommer inte ha med citat från alla artiklar, utan kommer använda mig av ett par exempel.

Något som kan vara värt att nämna även om jag inte går närmare in på det, är hur journalisterna för de olika tidningarna använder olika begrepp för att beskriva människorna på flykt. Dagens Nyheter skriver migranter, asylsökande och nyanlända, med undantag från citat, medan Svenska Dagbladet och Sydsvenskan skriver flyktingar.

Mitt resultat visade på att det är många fokus som tas upp i artiklarna om ”flyktingkrisen”. På grund av begränsad tid och utrymme i uppsatsen valde jag ut de mest framträdande diskurserna.

5.1. Kris

I början av min problemformulering förde jag en kort frågeställning om vad ”flyktingkrisen” egentligen innebär och vem det är som är drabbad av krisen. I 12 av de 15 artiklar jag studerades nämndes ”flyktingkris” och av de två som inte nämnde ”flyktingkris” nämnde en av artiklarna ”flyktingström”. Totalt nämndes ”flyktingkris” 55 gånger i de 15 artiklarna. Det endast en artikel av 15 som hade en definition om vad ”flyktingkrisen” innebär. Förutom den definitionen fanns ytterligare en förklaring, vilken förklarades under artikelns gång. Definition som presenterades konkret i en artikel var genom nedanstående citat från socialdemokraten och finansminister Magdalena Andersson.

Det här är i huvudsak inte en kris för de offentliga finanserna. Det är i huvudsak en kris för att praktiskt ordna det löpande arbetet. Det handlar om att få tak över huvudet, om mat, om att få fram lärare, att bygga nya skolor och bostäder, om socialsekreterare. Det handlar väldigt mycket om att hantera en svår situation för kommunerna och landstingen, säger Magdalena Andersson. (2015-11-12, DN)

Här benämns kris som bristen på resurser och de som är på flykt benämns inte alls. Enligt socialkonstruktivismen konstruerar vi vår verklighet bland annat genom tal (Wennerberg, 2010, s. 10-12) och därför bör Magdalena Anderssons definition av begreppet kris också vara hennes verklighet, att det saknas resurser. Här kan Magdalena Andersson även ses som en "Claim-maker" (Loseke, 2008, s. 41, 55) genom att hon beskriver "flyktingkrisen" som en svår situation som även skulle kunna tolkas som ett socialt problem. Sydsvenskan reproducerar Magdalena Anderssons bild av bristen på resurser i en av sina artiklar, där journalisten skriver nedanstående citat i inledningen till en artikel.

Flyktingkrisen 2015 framstår i Sverige som något av en beredskapskatastrof. (2015-12-28, Sydsvenskan)

Citatet kommer från en artikel som också pratar om bristen på beredskap och därmed också resurser, även om det inte finns någon med en definition som uttrycks lika tydligt som Magdalena Andersson gör. Skillnaden från artikeln där Magdalena Andersson uttrycker sig, är att i det senare citatets definieras inte begreppet "flyktingkris" lika konkret utan beskrivningen går i genom hela artikeln. Ytterligare en skillnad är att i den senare artikeln får även personer på flykt komma till tals och uppger att de inte vill stanna i det provisoriska lägret i Malmömässan.

-We want to leave from here now, vädjade en ung man till mig när jag i början av december bevittnade misären i Malmömässan. (2015-12-28, Sydsvenskan)

I ovanstående citat kan det tolkas som att journalisten förväntar sig att mottagaren ska anta (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 77) att citatet syftar till misären, medan mannen

uttrycker att han vill lämna, utan att definiera varför han vill lämna. Citatet kan tolkas att krisen gäller bristen på resurser, vilket gör situationen ohållbar. Mannen i artikeln kanske endast önskar åka vidare till det han hoppas ska bli hans nästa destination. Vidare kan media genom sitt språk skapa ett stereotypiskt synsätt (Dixon, 2008) och det finns en risk att citat som detta bidrar till en stereotypisk bild av att de som söker asyl i Sverige inte vill få den hjälp som de erbjuds. Journalisten lägger även en värdering i hur den ungen manen framför sin önskan, genom att vädja. Genom att skriva ordet vädjade istället för berättar den unge mannen så tillskriver journalisten och tolkar journalisten en värdering i sättet mannen uttrycker sig (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 85-88).

Ett annat antagande (Fairclough, 2003, s. 40) gällande flyktingkrisen kan ses här nedan:

Mitt i Europas flyktingkris får FN en ny flyktingkommissarie.
Italienaren Filippo Grandi nominerades på torsdagen av FN:s
generalsekreterare. Från januari väntas han få ett av FN:s tuffaste
jobb. (2015-11-12, SvD)

I detta citat görs antagandet (Fairclough, 2003, s. 40) igen om att mottagaren vet vad flyktingkrisen innebär. Ytterligare en del av citatet anser jag också värt att lyfta och det är att Filippo Grandi ska börja arbeta på ett av FN:s tuffaste arbeten. Först och främst saknas en agent (Winther Jørgensen & Philips, 2000, s. 87), det är även hög modalitet i citatet (Winther Jørgensen & Philips, 2000, s. 87-88) att arbetet är ett av FN:s tuffaste, eftersom journalisten inte hänvisar var påstående kommer ifrån. Det står ingenting om någon värdering, utan påståendet skrivs som om det är fakta. Det görs ett antagande (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 77) som utgår ifrån att alla vet att det är ett tufft arbete och att alla vet vad detta innebär. Det står heller inte något om vad det är som gör att det bör anses vara ett av de tuffaste arbetena eller hänvisar det tuffaste till arbetet mentala påfrestning eller yttre komponenter. Eftersom det inte är definierat vad som menas med det tuffaste arbetet, kan det lätt få en negativ klang gentemot ”flyktingkrisen” och då bidrar skribenten till den sociala konstruktionen att ”flyktingkrisen” är något betungande.

Ett annat citat som bör lyftas är titeln från en av artiklarna:

Kinberg Batra: Flyktingkrisen ett hot mot hela Europasamarbetet.
(2015-11-12, DN)

Här finns en agent (Winter Jørgensen & Philips, 2000, s. 87), nämligen tidigare partiledaren för moderaterna Kinberg Batra, som bidrar till den negativa bilden av ”flyktingkrisen”. Strömbäcks (2015) studie om att visa upp en negativ bild gällande invandring återskapas här genom att kalla ”flyktingkrisen” ett hot. Vidare är det journalisten som använder sig av just den här delen som ytterligare bidrar till den diskursiva praktikens reproduktion, då titeln är det som förmodas läsas av mottagaren först. Detta är ett exempel där en politiker uttryckte sig om flyktingkrisen, utan att specificera vad den innebär men som också uttalar sig om att flyktingkrisen har en negativ inverkan på det svenska samhället på något sätt. I nästa citat framkommer det att ytterligare en högt uppsatt politiker, Sveriges statsminister Stefan Löfven, påverkar reproduktionen av diskursen.

Stefan Löfven upprepar i stället att Sverige inte klarar sig på egen hand, utan att krisen måste lösas av och i EU. (2015-11-01, DN)

I citatet blir det tydligt att Löfven inte anser att Sverige klarar sig utan hjälp från andra, men det specificerar inte vilken kris det är som måste lösas. I artikeln står det om vilka länder som tar emot flest människor på flykt, men också om att bördorna bör fördelas länder emellan. Här väcks en annan fråga i mig som jag inte kommer att gå djupare in på, men som jag anser är en viktig frågeställning; är det människorna som är bördan? Det som kan konstateras är att Löfven uppger att Sverige inte klarar av att hantera krisen. Krisen kan tolkas väldigt brett i det här sammanhanget då Löfven även nämner bördor i samma artikel.

Denna diskurs av vad krisen innefattar, reproduceras i andra artiklar där framställandet av kris är något som drabbar länderna som tar emot flyktingar. Se citatet nedan.

Det har talats om att sittande flyktingkommissarien, portugisen Antonio Guterres, skulle vara kvar på sin post under den exceptionella flyktingsituation som just nu råder i världen, inte minst i Europa.
(2015-11-12, SvD)

I artikeln skrivs det om att Europa befinner sig i en flyktingkris som saknar motstycke och att det är en exceptionell flyktingsituation som drabbar bland annat Europa. Citatet visar på antagande och hög modalitet (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 77, 86-87). Antagande genom att artikelförfattaren antar att läsaren automatiskt ska förstå vad en flyktingkris innebär och vem krisen berör. Vidare så finns det ingen källa på var informationen finns och därmed saknas en agent och det finns ingen som kan ställas till svars. Det finns inte någon agent till att det är en exceptionell flyktingsituation i delar av världen. Eftersom citatet inte har någon agent som bekräftar informationen om att ”flyktingkrisen” är exceptionell, kan modaliteten anses vara hög (Winter Jørgensen & Philips, 2000, s. 86-87) eftersom citatet framställs som fakta och inte som ett tyckande.

Ett annat antagande (Fairclough, 2003, s. 40) som görs är att läsarna av artikeln ska förstå vad en exceptionell flyktingsituation innebär. Är det en referens till det finansminister Magdalena Andersson uttrycker i sitt citat i ovanstående utdrag om att det saknas resurser eller handlar krisen om att det är många människor som flyr, eller kanske till och med på sättet vilket människor flyr från sina hemländer?

Sammanfattning

Det som var genomgående i artiklarna var att läsarna antas veta vad flyktingkrisen innebär och när det väl lyfts i tidningen handlar krisen om resurser eller att de negativa aspekterna av ”flyktingkrisen” lyfts fram (Strömberg, 2015). Det är möjligt att politikerna har lyft fram fördelar också, men det tas i så fall inte upp av journalisterna. Oavsett har politikerna en roll som kan anses vara högt uppsatt i samhället och borde ansvara för att situationer belyses utifrån olika infallsvinklar. Utifrån vad ovanstående citat visar bör det tolkas som att journalisterna bidrar till reproduktionen av ”flyktingkrisen” och latent intertextualitet (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 77) att det är allmänt känt vad ”flyktingkrisen” innebär, samt att bygga vidare på den negativa bilden av ”flyktingkrisen”. Journalisterna kallar även situationen för ”flyktingkris” vilket bidrar till en negativ bild av människor på flykt, eftersom kris är ett negativt laddat ord (Philo, Briant & Donald, 2013, Cullberg, 2006). De politiska företrädarna skulle kunna problematisera och se svårigheterna ur olika perspektiv, samt vara mer noggranna med sina ordval och förklara i vilken mening det råder kris.

5.2. Resurs

Något som kunde anas redan i avsnittet om diskursen kring kris, skrivs det om resurser i samband med ”flyktingkrisen”. Resurser omnämndes i 11 av 15 artiklar. Nedan lyfts ett citat som anger Sveriges kapacitet.

Sverige är på väg att nå en gräns för vår kapacitet när det gäller mottagande av flyktingar.

Det konstaterade statsminister Stefan Löfven (S) efter ett besök i Trelleborg. – Fler länder måste ta ansvar, sade han. (2015-10-22, Sydsvenskan)

I citatet kan vi ytterligare en gång se ett antagande eller latent intertextualitet (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 77) genom att mottagaren förväntas veta vad kapacitet innebär när det handlar om mottagandet av asylsökande. Utifrån dessa antaganden kan det spekuleras kring om Sveriges all kapacitet är uttömd eller om delar av våra resurser har tagit slut. Skulle det kunna vara dessavkostnader som finansminister Magdalena Andersson refererar till i nästkommande citat?

Enlig finansminister Magdalena Andersson innebär det att regeringen både behöver låna och spara för att klara av kostnaderna.

Kostnadsökningen kommer att få en tydlig påverkan på de offentliga finanserna. (2015-10-22, DN)

I citatet framkommer det att regeringen kommer att behöva låna och spara för att klara kostnaderna. Vilka kostnader specificeras inte. Den andra delen av meningen som handlar om att regeringen behöver låna och spara skulle kunna vara journalistens egna tolkning då det inte är ett citat och texten fortsätter med text som inte är automatiskt sammankopplad med uttalandet från Magdalena Andersson. Det kan därför tolkas som om att journalisten använder sig av hög modalitet (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 87-88) och använder en slutsats som journalisten i fråga själv har dragit. Vidare görs ett antagande (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 77) om att alla vet vilka kostnaderna är, vilket är svårt att veta eftersom kostnaderna inte redovisas för mottagaren.

Ytterligare ett citat kring ekonomiska aspekter gällande ”flyktingkrisen” visas nedan.

På torsdagen fördelades regeringen extra 11 miljarder kronor i den akuta flyktingkrisen. (2015-11-12, SvD)

Citatet reproducerar diskursen om att ”flyktingkrisen” är kostsam och urkalkar den svenska ekonomin. Det är intressant att det lyfts fram att det är den akuta ”flyktingkrisen” som har omkostnaderna. Här är ytterligare antaganden (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 77). Ett antagande om att mottagaren ska veta på vilket sätt ”flyktingkrisen” är akut, men också att vi ska veta vart pengarna kommer ifrån och hur de fördelas. Vidare görs ett antagande om Sveriges brist på resurser eller medel för att kunna hantera situationen i Sverige.

Sverige kommer inte bara begära att bli en del av EU:s omfördelningsmekanism av flyktingar. Regeringen beslutade på torsdagen också att ansöka om medel från en av EU:s nödfonder. Sverige söker pengar för att klara av flyktingkrisen. (2015-11-05, DN)

I citatet står det att Sverige behöver söka pengar ur EU:s nödfond, vilket tolkas som att Sverige har fått akut brist på ekonomiska resurser. Det framkommer också att bland annat Migrationsverket har svårt att klara sig utan stöd.

I slutet av oktober bad Migrationsverket om 29 miljarder extra för att klara de ökande kostnaderna 2016. (2015-11-12, SvD)

I citatet är agenten svag (Winter Jørgensen & Philips, 2000, s. 87), eftersom det är svårt att ställa hela Migrationsverket till svars och citatet inte hänvisar till en specifik person som företräder Migrationsverket, vilket kan väcka frågan var siffrorna kommer ifrån. Det samma gäller nästkommande citat, där det anges siffror, men ingen agent redovisas utan läsaren antas veta var det kommer ifrån.

Kostnaderna enbart för Migrationsverkets anslag, ersättningar och bokostnader för asyltiden och kommunersättning för dem som gått uppehållstillstånd för 2015 har tidigare beräknats bli 27,5 miljarder

kronor, för nästa år 60,2 miljarder och för 2017 hela 73 miljarder.
(2015-11-12, SvD)

Citaten som står ovan i detta avsnitt fokuserar alla på resurser och ekonomiska aspekter vilket Cheregi (2015) uppger är ett av de två vanligaste sätten att lyfta fram migranter. Här ser vi att bilden från Cheregis forskning reproduceras på samma sätt i 11 av de 15 artiklar jag också undersökt, där resurser och ekonomiska frågor lyfts. "Flyktingkrisen" skulle även kunna komma att tolkas som ett socialt problem eftersom "flyktingkrisen" framställs som kostsamt för Sverige. Meeuwisse och Swärd (2013, 23-24) menar att det inte finns en definition som beskriver sociala problem, utan det konstrueras efter den sociala kontexten.

Det finns olika sätt att lyfta fram resurserna i de olika artiklarna och det är beroende på vem som uttalat sig. Vissa uttrycker att vi inte har kapacitet till att fortsätta ta emot asylsökande i samma takt eller menar att Sverige behöver ta lån från annat håll eller en annorlunda ekonomisk fördelning inom Sverige. Det finns utöver detta också andra uttalanden som används i tidningar där de talar om vad som behöver göras för att komma ur en ansträngd situation. Nedan finns ett exempel på hur Kinberg Batra lyfter fram vad som behöver fokuseras på.

Anna Kinberg Batra säger att Tyskland och Sverige delar uppfattning om vad som måste göras för att komma till rätta med den nuvarande situationen. Det handlar i första hand om tre saker: bättre ordning i mottagandet, bättre regler för återvändande och bättre samarbete mellan EU-länderna. (2015-11-12, DN)

I artikeln ges det inga konkreta lösningar på hur dessa tre saker ska genomföras men det är ett annat sätt att se på arbetet kring "flyktingkrisen". Det uttrycks att Kinberg Batra försöker titta på lösningar istället för att lyfta fram kostnader eller att resten av Europa inte tar sitt ansvar.

En annan aspekt gällande resurser är var i samhället nya resurser behövs. I nedanstående citat får vi se ett nytt sätt hur resurser framställs.

Aldrig förr har världen haft så många flyktingar och behovet av stöd till flyktinghjälp varit större. Över 60 miljoner människor är på flykt,

och Europa befinner sig i en flyktingkris som saknar motstycke.
(2015-11-12 SvD)

I ovanstående citat står det att behovet av stöd till flyktinghjälp aldrig varit större. Denna mening hade kunnat formuleras på olika sätt, men med denna formulering presenteras det som om att det är de som ska hjälpa människorna på flykt aldrig behövt mer stöd. Det nämns inget om att de människor som är på flykt är de som är i behov hjälp. Det skrivs istället om att hjälporganisationerna är i stort behov av hjälp. Det anges hjälporganisationer saknar tillräckligt med resurser för att hjälpa alla. Det som skulle kunna lyfts är hjälpen till människorna på flykt och låta dem ta plats i artikeln. Det är även tydligt att modaliteten är hög (Winther Jørgensen & Philips, 2000, s. 87-88) genom att det står en ”fakta” om att behovet av stöd till flyktinghjälp aldrig varit större, men detta kan lika gärna vara en tolkning av författaren till texten då det inte finns någon hänvisning var informationen kommer ifrån.

Sammanfattning

Diskursen om flyktingkrisen handlar om resurser. Resurser diskuteras i olika former såsom ekonomiska resurser, resursfördelning i Europa, samt resurser i form av mat, lokaler, socionom, lärare och andra professioner. Precis som tidigare nämnts så visar resultatet delvis samma som Cheregis (2015) studie. Skillnaden är att i Cheregis studie är fokuset delat mellan de ekonomiska aspekterna och på kriminaliteten. 2015 låg fokus på de ekonomiska aspekterna i diskursen kring ”flyktingkrisen”, men inte på kriminaliteten. En negativ syn gällande migranter och asylsökande kan fortfarande skapas när det i samband med ”flyktingkrisen” skrivs att Sverige måste spara och låna pengar för att klara sig ur krisen, samt behöver stöd från EU. Det ger en bild av att ”flyktingkrisen” kostar mycket pengar för Sverige och för skattebetalarna.

5.3. Rätten att komma till tals

Det var endast i tre artiklar av de 15 artiklar som jag läst där personer på flykt fick komma till tals eller synas mer än i siffror. I 12 av artiklarna fick politiker komma till tals. I sex artiklar kom tjänstemän eller andra högt uppsatta personer i näringslivet till tals. Det är alltså fyra gånger så många artiklar där politiker får uttrycka sig gällande ”flyktingkrisen”. Människorna på flykt fick komma till tals i två artiklar och utöver det fick de synas i artiklarna, när och om journalisterna tolkade deras upplevelser.

Många flyktingar är också rädda för att gå ombord på ett plan, eftersom de tror att de kommer sändas tillbaka till sina ursprungsländer. Andra vill inte låta sig registreras alls eller flyttas till små, fattiga länder. (2015-11-09, SvD)

Citatet ovan uttrycker hur människorna känner och vad de tror kommer hända, men det finns ingen agent (Winter Jørgensen & Philips, 2000, s. 87) som bekräftar det som står. Det står heller inget i anslutning till understående citat att denna fakta kommer från samtal med människorna som är på flykt. Modaliteten i citatet är hög (Winther Jørgensen & Philips, 2000, s. 87-88) då detta är ett påstående om att något är på ett visst sätt, men utan förankring i någon fakta då det kan antas att det är journalistens egna tolkning om vad som händer i människor på flykt och hur dessa personer känner.

Nästa citat som lyfts fram är en text där det finns en agent i form av regeringen, men det är inte någon i regeringen som har ansvaret för uttalandet.

Regeringen har gång på gång under flyktingkrisen betonat att de personer som har flyktingskäl ska få stanna – och att de som inte har det måste utvisas. (2015-10-22, Sydsvenskan)

Här uttrycker journalisten vad regeringen har gjort gång på gång, men regeringen är en diffus agent (Winter Jørgensen & Philips, 2000, s. 87) då regeringen är en grupp människor och inte en homogen massa. Här ger journalisten politikerna ett uttalande som journalisten tillskriver hela regeringen, vilket bör anses som både ett sätt att få komma till tals, men också att de i regeringen som inte gjort uttalandet inte får möjlighet att uttala sig utan får det tillskrivet sig utifrån någons annans uttalande.

I artikeln som nästkommande citat kommer ifrån, får tre personer på flykt komma till tals. Citaten från personerna uttrycker rädslor eller frågor om polisen i Sverige är snälla. I artikeln kan även följande läsas:

Människor tittar sig omkring. Människor tittar på varandra. Är det nu det händer? Är det nu de kommer och stoppar oss? (2015-09-12, Sydsvenskan)

I citatet saknas en agent (Winter Jørgensen & Philips, 2000, s. 87). De två första korta fraserna kan vara observationer, men de retoriska frågorna som kommer därefter försöker förmedla etos, det vill säga känsla. Det är ingenstans förankrat i texten vem som tänker de här frågorna, utan kan antas att det är journalisten egna funderingar för att få in mer känsla i texten och för att väcka sympati för människorna på flykt.

Precis som i det sistnämnda citatet försöker journalisten i nästa citat använda sig av ord för att väcka någon form av känslor hos läsaren. Citatet är hämtat från en artikel där Kindberg Batra citeras gällande Europasamarbetet och att flera länder inte samarbetar.

- Det är fortfarande så att våra två länder tar ett mycket stort ansvar jämför med övriga EU-länder. Löser vi inte det inför det kommande toppmötet så kommer vi inte ur den akuta kris vi har nu och då är det till slut farligt för Europa. (2015-11-12, DN)

I citatet framkommer två ord med negativa kopplingar, kris och farligt, vilka som uttrycks av en vid tidpunkten högt uppsatt politiker. Det är som nämnts i tidigare forskning ingen ovanlighet att negativa ord används i sammanhang med migranter från icke-europeiska länder. Här används inte orden direkt mot migranterna, men eftersom krisen åsyftar ”flyktingkrisen” och att om den inte löses blir det ”farligt” vilket gör att det ändå blir en negativ koppling till ”flyktingkrisen”. Boomgaarden och Vliegentharts (2007) studie visade på att beroende av hur språket journalister använder, kan deras ordval bidra till hur partier med vad som kan anses som anti-immigrantpolitik får ökat stöd. Här bör även politikerna bära ett ansvar då de även bidrar till den negativa bilden genom att prata om kris, akut och om att det kan bli farligt.

Det görs också ett antagande (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 77) att alla vet vad farligt innebär. Olika formuleringar hade kunnat användas så som att om vi inte kommer överens vid näste toppmöte på vilket sätt vi alla kan bidra till att lösa den akuta resurskrisen

(istället för ”flyktingkrisen”), kan detta få konsekvenser på framtida samarbeten inom EU. Fokuset hade kunnat ändras till att det är samarbetet som blir problemet.

Förutom politiker kommer personer med högre positioner till tals, som ett exempel Mikael Ribbenvik, som är operativ chef för Migrationsverket.

”Systemet är redan överbelastat, och vi ser nu att antalet asylsökande på väg till Sverige ökar”, säger Mikael Ribbenvik, operativ chef för Migrationsverket, i ett pressmeddelande. (2015-11-05, DN)

Här kan en koppling till Lofstrands (2005, s. 37–38) avhandling, om anspråk och vem som får komma till tals, göras. Ribbenvik gör ett kognitivt anspråk då han motiverar det han uttrycker med vetenskap om Migrationsverket och han antas ha erfarenhet av arbetet eftersom han är operativ chef. Vidare bör det också lyftas från Lofstrands avhandling (2005, s. 37-38) att individers anspråk kan bidra till att skapa en definition av samhällsproblem. Här bidrar Ribbenvik till att det framställs som ”flyktingkrisen” tar slut på resurserna, vilket vi såg i kapitel 5.1. angående kris. Enligt den befintliga diskursen om ”flyktingkris” finns det inte tillräckligt med resurser. Ribbenvik är också agenten (Winter Jørgensen & Philips, 2000, s. 87) som bär ansvar för det han uttrycker och modaliteten är hög då vi har en källa (Winter Jørgensen & Philips, 2000, s. 87-88), även om Ribbenvik i sin tur skulle kunna hänvisa till en studie som stärker hans påstående om att antalet asylsökande är på väg att öka.

Ett citat som lyfter något om själva flykten är från en kvinna som berättade om resan till Sverige. Det som står i artikeln är det som följer:

Hon var en av de första som i Sverige berättade om färden i en rank gummibåt till Grekland.

- Jag hoppas vid Gud att ni slipper uppleva en sådan skräckfärd, sade hon. (2015-12-18, Sydsvenskan)

Citatet är det enda som beskriver något om själva flykten, där det samtidigt finns en agent (Winter Jørgensen & Philips, 2000, s. 87). Det som är anmärkningsvärt är att kvinnan inte får komma till tals i mer än en mening. Det som berättas om henne i övrigt är kort om vilket tåg hon tagit och vilka hon reser med. Här är det tydligt att rätten att komma till tals tillskrivs dem

som anses ha någon form av anspråk. Det hade dock varit intressant att få veta mer om kvinnans bakgrund. Det skulle kunna vara så att hon har ett anspråk, kunskap och erfarenheter, så som Lövstrand (2005) skriver om i sin avhandling. Det framkommer inte i artikeln om kvinnan har något anspråk.

Sammanfattning

För att sammanfatta avsnittet om rätten att komma till tals kan det konstateras utifrån artiklarna, att de som uppfattas ha en viktig roll i samhället, såsom politiker är att de i högre grad får komma till tals. Det blir även ”claims-maker” genom att journalister influeras över hur politiker uttrycker sig och på det sätt som framställer situationen som negativ. Det finns även journalister som skriver om människorna på flykts antagna åsikter och tankar som tolkas in i texterna. Det är inte tillräckligt många artiklar där människor som är på flykt får komma till tals för att kunna urskilja en tydlig diskurs om hur människor på flykt upplevde ”flyktingkrisen”. Det som är intressant att lyfta är att journalister ibland skriver som om det är de asylsökandes tankar som uttrycks även om agenter saknas (Winter Jørgensen & Philips, 2000, s. 87). När asylsökandes röster sedan lyfts fram är det många funderingar som lyfts, men ingenting om deras definition av ”flyktingkris”, eller kommer de till tals är det med ordalag som kan uppfattas negativa/otacksamma om hjälpen de får i Sverige.

6. Avslutande diskussion

Utifrån vad jag fick fram i mitt resultat, var det en övervägande majoritet av artiklarna som kallade situationen ”flyktingkris”. Varför begreppet ”flyktingkris” används är ingen fråga som jag har möjlighet att svara på i min uppsats, men eftersom majoriteten av tidningarna inte hade någon definition på vad ”flyktingkrisen” innebär, gör journalisterna (Fairclough, 2003, s. 40) om att alla vet vad en ”flyktingkris” innebär. Det hade varit intressant att ställa frågan till journalisterna och politikerna vad ”flyktingkrisen” innebär och se vilka svar de hade givit och om det hade kunnat ge något svar. Enligt socialkonstruktivismen skapar människor sin verklighet genom tal och handlingar. Socialkonstruktivismen menar också att kunskap är socialt konstruerat (Wennerberg, 2010, s. 10-12). Politiker och journalister skapar sin verklighet vid användandet av vissa ord. Genom att använda negativt laddade ord bidrar de till att skapa en negativ bild av asylsökande, vilket också kan leda till att anti-immigrantpolitiska partier får ökat stöd (Boomgaarden & Vliegenthart, 2007). Utifrån hur språket används kan en social utestängning ske genom diskursiva diskrimineringar (Boréus, 2006, s. 124-125). Vid användningen av ord som kris, hot och brist på resurser i samband med asylsökande ökar risken för både en social utestängning för att asylsökande kategoriseras in som något som är negativt och för att anti-immigrantpolitiska partier blir större i Sverige. Risken att ett vi- och dem perspektiv byggs upp av politiker och högt uppsatta personer (brune, 2001, s. 38,55) och därför bör vi som är mottagare av tidningsartiklar och politiska tal försöka fundera på vad som är fakta eller en värdering när vi tar till oss informationen.

Som jag skrev i resultatet så var det endast en tidning som hade en tydlig definition vad krisen innebar och det är utifrån ett citat. Jag anser att krisen får en alldeles för bred och otydlig definition för någon som läser om ämnet för första gången. Krisen kan vara allt ifrån ekonomisk, till att inte alla kan få hjälp eller att de som flyr har en krisartad situation som de måste hantera. I 11 av 15 artiklar som tog upp ”flyktingkrisen” låg fokuset på ekonomi och resurser och det blir tydligt utifrån vad som framkommer i mitt resultat att diskursen om ”flyktingkrisen” handlar om bristen på olika resurser. Det jag anser glömts bort i begreppet ”flyktingkrisen” är alla de som flytt från sina hem och den kris de går igenom. De måste lämna sina hem, ibland släkt och vänner, resa långa sträckor som ibland är farliga.

När det sätts i relation till bristen på resurser kanske ”flyktingkrisen” med diskursen ”brist på resurser”, borde kallats något annat, såsom *resurskrisen*. Det hade även kunnat minska de

negativa kopplingarna till migrationsfrågor då krisen på resurser inte tillskrivs dem som flytt till Sverige. När journalister och politiker uttrycker sig att vi inte har tillräckliga resurser eller behöver låna för att klara ”flyktingkrisen” tillskrivs det negativa associationer till dem som flyr hit och det framställs som om de som flyr till Sverige tar slut på Sveriges resurser. Det står ingenting i artiklarna om vad människorna som flyr till Sverige kan bidra med i samhället, utan det skrivs endast om de negativa aspekterna. När människorna som flytt får komma till tals är det kortfattat och genom att få orosinriktade frågor ställs, om färden eller om att de inte vill vara kvar där de fått tillfälligt uppehälle. När citat lyfts om att någon inte vill vara kvar i de lokaler som ställts till förfogande för dem som flytt till Sverige, oavsett om det skrivs att det är misär i lokalerna, finns risken att det tolkas negativt och att det används som argument ”att människor som flyr till Sverige inte är tacksamma över att de får tak över huvudet”. För att undvika den negativa tolkningen av korta citat som är tagna ur ett samtal, skulle större plats behövas i media till de som flyr till Sverige.

Det som kan diskuteras är var människovärdet hamnar i relation till bristen på resurser. Med så mycket fokus på resurser och hur människorna på flykt ska ”fördelas” i Europa, finns risken att själva människan försvinner i mängden. Det var också tydligt i mitt resultat att nästan ingen människa på flykt kom till tals, utan det var politiker eller andra med högre positioner inom svenskt näringsliv. Där märks det att de som faktiskt är i behov av hjälpen inte hörs. Det kanske är människorna som har flytt som ska komma till tals för att kunna berätta vad deras behov är, istället för att länderna som personerna flyr till ska bedöma vilka resurser som inte räcker till. Jag menar inte att hushåll och mat inte ska ses som grundläggande hjälp som behöver ses över, men utöver det; vad behöver de människor som kommer till Sverige när de väl kommer hit efter att ha flytt?

En annan aspekt som är intressant är att det skrivs om brist på olika resurser och att Sverige inte kommer klara ”flyktingkrisen” utan utomstående stöd. Detta till trots att Sverige kan anses vara ett välfärdssamhälle. Det finns givetvis gränser för alla länder gällande hur mycket de kan hjälpa till, men det hade behövts bli tydligare vad samhället brister i, när det skrivs att Sverige inte klarar av ”flyktingkrisen”.

Du som läst min uppsats, kan du svara på vad flyktingkrisen innebär och vem den innefattar? Det är viktigt att komma ihåg när vi läser artiklar om ”flyktingkrisen” och migrationsfrågor, att det görs antagande (Fairclough, 2003, s. 40, Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 77) av

journalisterna att vi förstår vad de refererar till och när något inte förklaras lämnas det tolkningsmöjligheter. När vi ser andra artiklar som tar upp att vi inte har resurser att hjälpa de som flyr till Sverige eller att vi behöver mer resurser för att klara ”flyktingkrisen”; så är risken stor att främlingsfientliga partier tar större plats och till och med kan bli ett av de största inför valet 2018 i Sverige. Nu lämnar jag dig med en fråga inför valet 2018: låter du media påverka din syn på migrationen?

7. Referenser

- Bergström, Göran & Boréus, Kristina (2000). *Textens mening och makt*. Lund: Studentlitteratur
- Bergström, Göran & Kristina Boréus (2005) *Diskursanalys I: Bergström, Göran & Kristina Blomberg, Helena, Kroll, Christina, Lundström, Tommy & Swärd, Hans (2004) ”Medier och samhällsvetenskap”*. I Blomberg, Helena, Kroll, Christina, Lundström, Tommy & Swärd, Hans (red.) *Sociala problem och socialpolitik i massmedier* Lund: Studentlitteratur
- Bolin, Niklas. Hinnfors, Jonas & Strömbäck, Jesper (2015). *Invandring på ledarsidor I svensk nationell dagspress 2010-2015*. [<https://jesperstromback.org/2016/06/03/ny-studie-sa-har-ledarsidorna-skrivit-om-invandring/> Hämtad den 2017-10-13]
- Boomgaarden, Hajo G. & Vliegthart, Rens (2007). *Explaining the rise of anti-immigrant parties The role of news media content*. *Electoral Studies* 26(2):404-417.
- Boréus, Kristina (2006). *Discursive Discrimination*. *European Journal of Social Theory*, Vol. 9, nr. 3, s. 122-126.
- Boréus, Kristina (red.) (2012). *Textens mening och makt – Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Ungern: Studentlitteratur
- Brunnberg, Elinor (2001). *Media och socialt arbete; En explorativ studie av medierapportering som påverkansfaktor inom socialtjänsten i Sverige och England*. Örebro: Örebro Universitet
- Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.
- Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.
- Brune, Ylva (2001) ”Tårögda flickor och kusliga män” I Brune, Ylva (red.) *Mörka magi i vita medier: Svensk nyhetsjournalistik om invandrare, flyktingar och rasism* Stockholm: Carlsson
- Börjesson, Mats (2003) *Diskurser och konstruktioner: En sorts metodbok* Lund: Studentlitteratur
- Börjesson, Mats & Palmblad, Eva (2007). *Diskursanalys i praktiken*. Malmö: Liber
- Cheregi, Bianca-Florentina (2015). The media construction of anti-immigration positions: *The discourse on the Romanian immigrants in the British press*. *Revista Romana de sociologie*. s.279-298
[<http://en.revistadesociologie.ro/sites/default/files/pictures/05-bcheregi.pdf> Hämtad 18-07-03]
- Cullberg, Johan, (2006) *Kris* [<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/kris>. Hämtad 2017-10-26.]

- Dixon, Travis L. (2008) *Network News and Racial Beliefs: Exploring the Connection Between National Television News Exposure and Stereotypical Perceptions of African Americans*. Journal of Communication. 58(2): 321 – 337.
- Fairclough, Norman (2003). *Analysing discourse. Textual analysis for social research*. London: Routledge
- Fairclough, Norman (2010). *Critical Discourse Analysis – The Critical Study of Language*. Edinburgh: Pearson Education Limited
- Hovermyr, Tove (red.) (2017) [<http://www.migrationsinfo.se/flyktingar/> Hämtad 2018-06-05]
- Jönson, Håkan (2006) *Våldskandaler i perspektiv* Malmö: Égalité
- Ljuslinder, Karin (2011). *Medieforskningens betydelse för den journalistiska praktiken: Funktionshinderfrågor som exempel*. Institutionen för kultur- och medievvetenskaper, Umeå universitet
- [http://www.nordicom.gu.se/sites/default/files/kapitel-pdf/339_ljuslinder.pdf Hämtad 18-06-10]
- Loseke, Donileen R. (2008) *Thinking about social problems: An introduction to constructionist perspectives* New Brunswick: Transaction Publishers
- Lycke, Ebba (2016) *Sveriges asylregler anpassas till EU:s miniminivå*. [<http://www.migrationsinfo.se/nya-asylregler-sverige-anpassas-till-eus-miniminiva/> Hämtad 2018-06-05]
- Löfstrand, Cecilia (2005) *Hemlöshetens politik: Lokal policy och praktik* Malmö: Égalité
- Mattsson, Tina (2015). *Intersektionalitet i socialt arbete*. Malmö: Gleerup
- Meeuwisse, Anna & Swärd Hans (2013) ”Introduktion: Vad är ett socialt problem”. I Meeuwisse, Anna & Swärd Hans (red.) *Perspektiv på sociala problem*. Stockholm: Natur & Kultur Akademisk
- Melander, Göran (2018). *Flykting*. Nationalencyklopedin. [<https://www-ne-se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/flykting> Hämtad: 2018-08-01]
- www.oxfam.se (2017). *En global flyktingkris*. [https://www.oxfam.se/vara-resultat/flyktingkatastrofen?gclid=CjwKEAiAr4vBBRCG36e415-11wSJAAatjJZldQwO1WUKns2GvPeLHLu3ASsZy9u-fuf4_skrX14DxoC8-bw_wcB Hämtad 2017-10-20]
- Nygren, Gunnar & Wabring, Ingela (2013). *På väg mot medievärlden 2020: Journalistik, teknik, marknad*. Lund: Studentlitteratur AB
- Pettersson, Johan (2017) *En global flyktingkris*. [<https://www.oxfam.se/vara-resultat/flyktingkatastrofen?gclid=CjwKEAiAr4vBBRCG36e415->

11wSJAAatjJZldQwO1WUKns2GvPeLHLu3ASsZy9u-fuf4_skrX14DxoC8-bw_wcB.

Hämtad 2017-10-20]

Philo, Greg, Briant, Emma & Donald, Pauline (2013). *Bad News for Refugees*. London: Pluto Press.

Pollack, Ester (2001). *En studie i medier och brott*. Diss. Stockholm: Stockholms Universitet
Socialstyrelsen (2010) *Social rapport 2010*.

[<http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/17957/2010-3-11.pdf>

Hämtad 2018-06-01]

Strömbäck, Jesper (2016). *Invandring på ledarsidor I svensk nationell dagspress 2010-2015*.

[<https://jesperstromback.org/2016/06/03/ny-studie-sa-har-ledarsidorna-skrivit-om-invandring/>

Hämtad 2017-10-13]

Strömbäck, Jesper (2008). *Medialisering och makt: EN analys av mediernas politiska påverkan*. Statsvetenskaplig Tidskrift 2008, årg 110 nr 4, s. 385-405.

Thörn, Chatarina (2004) *Kvinnans plats(er) – bilder av hemlöshet* Stockholm: Égalité

Vikkelsø Slot, Line (2004) ”Den journalistiska legitimeringen av den danska invandrardebatten”. I Blomberg, Helena, Kroll, Christina, Lundström, Tommy & Swärd,

Hans (red.) *Sociala problem och socialpolitik i massmedier* Lund: Studentlitteratur

Wennerberg, Søren B. (2010) *Socialkonstruktivism: positioner, problem och perspektiv*.

Malmö: Liber

Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*.

Lund: Studentlitteratur.

Ålund, Aleksandra & Alinia, Mino (2011). *I skuggan av kulturella stereotyper: perspektiv på forskning om genus, jämställdhet och etniska relationer i Sverige*. Sociologisk forskning, Vol. 48, nr 2, s. 43-64

Tidningsartiklar

Kommuner får miljarder för att klara flyktingkrisen – *Dagens Nyheter*

[<https://www.dn.se/nyheter/politik/kommuner-far-miljarder-for-att-klara-flyktingkrisen/?forceScript=1> Publicerad 2015-11-12]

Kinberg Batra: Flyktingkrisen ett hot mot hela Europasamarbetet – *Dagens Nyheter*

[<https://www.dn.se/nyheter/sverige/kinberg-batra-flyktingkrisen-ett-hot-mot-hela-europasamarbetet/> Publicerad 2015-11-12]

- Udda paret har förenats av flyktingkrisen – *Dagens Nyheter*
[<https://www.dn.se/nyheter/varlden/udda-paret-har-forenats-av-flyktingkrisen/> Publicerad 2015-11-01]
- Sverige ansöker om nödmedel av EU för att klara av flyktingkrisen – *Dagens Nyheter*
[<https://www.dn.se/nyheter/sverige/sverige-ansoker-om-nodmedel-av-eu-for-att-klara-av-flyktingkrisen/> Publicerad 2015-11-05]
- Regeringen behöver låna för att klara flyktingkrisen – *Dagens Nyheter*
[<https://www.dn.se/nyheter/sverige/regeringen-behover-lana-for-att-klara-flyktingkrisen/> Publicerad 2015-10-22]
- EU-toppen: Flyktingkrisen kan leda till krig – *Svenska Dagbladet* [<https://www.svd.se/eu-toppen-flyktingkrisen-kan-leda-till-krig> Publicerad 2015-11-09]
- Svenskt Näringsliv: Flyktingkrisen hotar välståndet – *Svenska Dagbladet*
[<https://www.svd.se/flyktingkrisen-medfor-svag-valstandsutveckling> Publicerad 2015-11-16]
- Försvaret undantas från flyktingbesparingar – *Svenska Dagbladet*
[<https://www.svd.se/forsvaret-undantas-fran-besparingar-pa-grund-av-flyktingkrisen> Publicerad 2015-11-11]
- "Tecken på att regeringen håller på att tappa kontrollen" – *Svenska Dagbladet*
[<https://www.svd.se/tecken-pa-att-regeringen-haller-pa-att-tappa-kontrollen> Publicerad 2015-11-12]
- FN får ny flyktingkommissarie – *Svenska Dagbladet* [<https://www.svd.se/fn-far-ny-flyktingkommissarie> Publicerad 2015-11-12]
- Karlsson, Johanna M. (2015). Med färjan över svenska gränsen. *Sydsvenskan* [Publicerad 2015-09-12]
- Lönnaeus, Olle (2015). Fler ska låsas in inför utvisning. *Sydsvenskan* [Publicerad 2015-10-22]
- Magnusson, Erik (2015). "Någon måste ju göra det". *Sydsvenskan* [Publicerad 2015-12-28]
- Magnusson, Erik (2015). Flyktingkrisen spräcker regeringens jobbmål. *Sydsvenskan* [Publicerad 2015-11-27]
- Magnusson, Erik (2015). Sverige är på väg att nå en gräns. *Sydsvenskan* [Publicerad 2015-10-22]